

Francisc Schneider

Copilarie sub trei cârmuiri

(Ultima parte)

Anul școlar se apropia de sfârșit și Hanoar Haționi făcea înscrieri pentru o colonie-tabără în munții Rodnei, lângă Borșa. M-am înscris și eu împreună cu Ocsi Bojan.

Plecarea a fost în seara zilei de 31 iulie, cu trenul de Cluj. Am ajuns dimineața și am continuat drumul cu camioane, trecând prin Dej, Năsăud, Borșa și dincolo de Borșa ne-am oprit seara târziu într-n cătun cu câteva case, unde ne așteptau cei plecați înaintea noastră cu mâncare și corturi de câte patru persoane. Am montat corturile și am dormit neclintiți până dimineața, treziți de sunetul unei goarne. Cu o îmbrăcămintă sumară am făcut înviorarea, apoi, după spălare și îmbrăcare, adunare în careu cu anunțarea programului.

Zona în care era situată colonia era feerică, de jur împrejur munți înalți din masivul Rodna, dominat de vârful Pietrosul. În prima zi după sosire am avut liber să cutreierăm zona care în jurul coloniei a fost împădurită. La cooperativa sătească am găsit o vedere din regimul de tristă amintire, care prezenta un pisc denumit Horty Miklos. Am râs, deși nu era cazul.

Programul era dominat de exerciții fizice de forță cât și de apărare-atac, de tip arte marțiale. Mi-a plăcut, în special, lupta cu bastoane. Instructorii au fost persoane atletice, deosebit de exigente. Au fost anunțate și concursuri de tipul a sta neclintit în poziție șezândă timp de 12 ore sau a sta ascuns timp de 24 de ore fără să fii văzut. Nu am participat. Seara era program în jurul focului de tabără, cu cântece, în special israeliene, conferințe și discuții legate de mari personalități ale iudaismului, Maimonide – teolog și medic, Spinoza – filozof, Theodor Herzl – unul din inițiatorii sionismului, Haim Weizmann, conducător al organizației sioniste mondiale dar și savanți contemporani, fizicianul Albert Einstein și medicul psihanalist Sigmund Freud. S-au mai purtat discuții despre haluțiadă, viața în Kibuț, declarația Balfour, alternative statale pentru evrei în Africa centrală și Birobijan.

Întoarcerea acasă a fost în 15 august, ziua în care a avut loc reforma monetară. Noroc că întoarcerea era asigurată, căci am rămas fără nici un ban valabil. Seara am plecat cu camioane până la Sighet și de acolo cu trenul până la Satu Mare, prin teritoriul Ucrainei Sovietice, fostă componentă a Maramureșului istoric. Geamurile vagoanelor erau cu perdele groase ce nu permitea să vedem zona, iar accesul în coridor era blocat de soldați sovietici. Din Halmeu camuflajul s-a sistat, zărind prin geam în stânga munții Oaș și din loc în loc satele de la poalele munților. Am coborât la Satu Mare și apoi am continuat călătoria cu trenul până la Timișoara.

În ziua următoare sosirii acasă, am fost la piață cu mama pentru cumpărături. Totul era foarte ieftin căci schimbul s-a făcut pentru o sumă foarte mică, astfel că pentru câțiva bani am făcut o aprovizionare substanțială.

A început și școala ca elev în clasa a patra de liceu, cu un program care pregătea și așa zisul "mic bacalaureat", ceea ce m-a determinat să reduc mult activitățile extrașcolare.

La sfârșitul anului am fost trezit de un zgomot sinistru, urlatul bocind al domnului Gridenoc. Jelea abdicarea regelui, el care a mai trăit un eveniment de acest gen în Rusia. Se putea desluși: „Nu se poate țară fără Rege”. Așa am aflat de instaurarea Republicii Populare Române, ceea ce nu a adus schimbări în starea noastră, viața desfășurându-se în făgașul obișnuit.

La sfârșitul anului am auzit de hotărârea Națiunilor Unite privitoare la împărțirea Palestinei în două state, evreu și arab, decizie urmata din nefericire de razboiul de independență. Eram la școală când într-o zi de mai, după cursuri, într-o atmosferă sărbătorească și de entuziasm, directorul liceului ne-a adus la cunoștință că după o absență de aproape două milenii a reapărut pe harta lumii statul Israel, proclamat la data de 14 mai 1948.

În timpul vacanței, majoritatea timpului am petrecut-o în atelierul de tâmplărie ajutându-l pe tata. În pauzele de lucru mergeam la parcul de alături, piața Crucii, unde întâlneam cunoștințe de vârsta mea care mi-au devenit prieteni, Radu Cristodorescu, Dirina, Smărăndescu, Nelu Enescu, frații Tocaci, Virgil Puicon. De cele mai multe ori disputam meciuri de cap, pe echipe sau discutam despre fotbal, între noi fiind neînțelegeri căci unii erau fani ai CFR-ului, alții țineau cu Poli.

Eram în plină vacanță de vară, când o știre bombă ne-a descumpănit. S-a anunțat reforma educației. Nu știam decât vag în ce măsură ne afecta, mai ales că majoritatea dintre noi au terminat clasa a patra de liceu, cei mai mulți la Loga. Ceea ce mă afecta personal a fost desființarea Liceului Israelit. Clădirea a fost destinată unei alte școli. Se auzea că având în vedere existența celei mai bine utilate săli de gimnastică din oraș, profilul va fi cel sportiv.

Desigur, independent de acest eveniment, s-a finalizat și mutarea noastră într-o locuință adecvată. Pentru banii de care dispuneam cumpărarea unei case a fost imposibilă, în schimb contra unei filodorme substanțiale am obținut o locuință într-o casă naționalizată.

Familia Schneider in 1947

Așa că, într-o dimineață de sfârșit de august, un camion adus de Otto s-a oprit în fața apartamentului nostru și a încărcat tot ce era în casă. Curtea s-a umplut de vecini, femei și copii, doamnele Leucean, Salyo, Gotter, Ohrenstein, Toth și copiii Robi, Pipi, frații Leucean. Nu erau triști căci știau că mergem la mai bine.

Lângă șofer s-a urcat Edeș iar eu m-am urcat în spate. Am ieșit din curte, am rulat pe strada Ion Vasi până la piața Axente Sever, am cotit la stânga pe Feldioara până la Piața Lahovari, apoi pe bulevardul Mihai Viteazul, de unde am mers spre parcul Doja pe strada Rozalia, am ocolit spre dreapta lângă capela cu același nume pe strada General Moșoiu, până la numărul 11.

Am ajuns !

EPILOG

De la cele scrise în această culegere de eseuri a trecut mai mult de jumătate de secol. Generația de adulți din acea perioadă nu mai există, copiii lor sunt acum de generație vârstnică.

Și Timișoara s-a schimbat, străzile pomenite au în cea mai mare parte alte denumiri. Populația Timișorii de atunci era de aproximativ de 100.000 locuitori, din care 10 % evrei. Azi sunt peste 300.000 locuitori din care cam 0,1 % sunt evrei, majoritatea peste 65 de ani. Condițiile de viață, starea socială și nivelul civilizației sunt cu totul diferite.

Tineretul de azi nici nu-și poate imagina cum a fost atunci iar vârstnicii de acum nu pot înțelege concepțiile și năzuințele nepoților lor. Dar așa a fost dintotdeauna, de la Adam și Eva și în continuare, până în vecii vecilor. De aceea e bine să cunoaștem ce a fost și să înțelegem că prezentul de azi este trecutul pentru viitor.

Au fost aceste cugetări o motivație suficientă pentru cele scrise ?

Cred că DA !

Francisc Schneider MD, PhD, Dhc.

S-a născut la Timișoara în anul 1933. A absolvit Facultatea de Medicină Timișoara în 1957. În perioada 1957 – 1960 a fost medic de circumscripție la Certeze-Negrești Oas (ulterior a devenit cetățean de onoare al comunei). Între 1960 - 1998 a fost profesor de fiziologie la Universitatea de Medicină Timișoara, apoi la Universitatea de Vest „Vasile Goldis” din Arad.

Are 198 lucrări științifice publicate, peste 20 de cărți didactice de fiziologie și 8 cărți științifice, din care menționăm *Bronhomotricitatea* (Ed. Viața Medicală Românească, București, 1998) și *Clinical Physiology of the Venous System* (Ed. Kluwer Academic Publishers, Boston, 2003), ambele distinse cu premiul Daniel Danielopolu al Academiei Române.

Carti literare (eseuri si evocari):

Eseuri medicale si paramedicale (1998)

Respiratii aradene (2003)

Amintiri din Tara de Sus (2004)

Cu vant de sud-vest (2006)

Cu buna stiinta (2009)